LANDMARKS OF THE ANIME CULTURE IN ROMANIAN LITERATURE

Adrian Nicolae Cazacu

PhD. Student,Bucharest University of Economic Studies

Abstract: The anime culture, a media culture which revolves around the Japanese animation, begins to make its presence known in Romania, after the year '89.
The Japanese animation, known as "anime", has been welcomed by the Romanian public, mainly due to the richness of treated themes and motifs.
Some of these motifs come as an exotic element, of novelty, being characteristic to the Japanese culture, universal culture and science fiction. The other ones are familiar motifs to the Romanian public, already existing in the local culture. It is about the themes and motifs in the Romanian literature and folklore, which find their counterpart in the Japanese animation. To these themes and motifs, we shall make reference in the present paper.

Keywords: culture, anime, literature, poetry, faerytale, folklore

Cultura anime, reprezentată, iniţial, de animaţia japoneză, denumită „*anime",* a fost primită, mai întâi în America, unde anime-urile au fost localizate în limba engleză. Limba engleză, fiind o limbă de circulaţie internaţională, în contextul unei lumi aflate în plin proces de globalizare, cultura anime s-a răspândit în multe ţări din lume, printre care şi România, unde s-a integrat foarte bine în mediul cultural autohton. Pentru a explica această asimilare a unei culturi de origine japoneză în plaiurile noastre mioritice, este necesar să analizăm acest fenomen începând cu perioada pătrunderii culturii anime în S.U.A. Animaţia japoneză a fost foarte bine primită în S.U.A., acest lucru datorându-se, în mare parte, bogăţiei de teme şi motive ale acestor filme şi seriale de animaţie, cât şi a stilului artistic propriu.

O parte din motivele și temele din anime-uri se regăsesc în folclor, în literatura clasică universală, precum şi în alte forme ale creaţiei artistice, cum ar fi teatrul. Aceste similitudini, oferite privitorului în stilul artistic unic, caracteristic anime-ului, îi descoperă acestuia o perspectivă nouă asupra unor teme şi motive deja familiare. Alături de aceste motive şi teme, anime-ul aduce motive şi teme din folclorul şi istoria Japoniei, combinate cu idei ştiinţifico-fantastice, toate mixate într-un produs nou, inedit, denumit „*anime"*.

Elementele noi au fost considerate de către public ca fiind *exotice*, iar cele vechi au fost considerate un punct de plecare, *o ancoră*(în sens metaforic) a asimilării acestei culturi.
Motivul acestei bogăţii tematice se datorează schimburilor interculturale, realizate de Japonia, în timpul ocupaţiei americane. Nu voi stărui asupra acestui aspect, deoarece l-am analizat în lucrări distincte, publicate în reviste de specialitate.

În momentul în care cultura anime a intrat în spaţiul cultural românesc, a găsit elemente culturale comune, de la care a început asimilarea acesteia. Românii au luat contact, neoficial, cu anime-urile, vizionând posturi de TV străine, în perioada anilor `80, ca, ulterior, după `89, televiziunea română să difuzeze o multitudine de filme şi seriale anime. Exemplul acesteia a fost preluat şi de posturi de televiziune apărute ulterior, ca PROTV şi Antena 1, după 2000 existând chiar posturi specializate, dedicate anime-urilor(A+, Animax).

BDD-A25669 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:22 UTC)

Audienţa mare a acestor desene animate a condus la integrarea culturii anime în spaţiul cultural carpato-danubiano-pontic al ţării noastre.
Integrarea anime-ului în cultura românească a fost facilitată de elementele culturale autohtone, deja existente.

Folclorul românesc este caracterizat printr-o bogăţie de teme şi motive, multe dintre acestea constituind surse de inspiraţie pentru clasicii literaturii noastre. Multe dintre aceste teme şi motive sunt specifice literaturii româneşti, altele îşi găsesc corespondent în literatura universală. De asemenea, multe dintre temele şi motivele existente în literatura românească, de inspiraţie folclorică şi nu numai, îşi au corespondentul în motivele şi temele abordate în anime-uri. Spre exemplu, în opera eminesciană, în mare parte de inspiraţie folclorică, găsim ***tema iubirii neîmplinite***, asemenea iubirii pe care o Luceafărul o simte pentru Cătălina, combinat cu ***tema întâlnirii a două lumi diferite***, lumi din care provin cei doi, fapt ce constituie o piedică în concretizarea sentimentelor, acest lucru necesitând sacrificii. Tema iubirii neîmplinite apare pentru prima dată în anime-ul de succes internaţional „*Windaria*”(„*Ţara vânturilor”*) sau „*A fost odată ca niciodată”*(„*Once upon a time*”-titlu dat ulterior localizării sale în America, de către Carl Macek). În acest anime, ne este prezentată iubirea imposibilă dintre Jill, prinţul unei naţiuni cuceritoare numite Paro, ghidat de ambiţiile tatălui său, şi Ahanas conducătoarea unei mici naţiuni, regatul Itha, bogată în resurse naturale. Pe fondul războiului dintre cele două regate, se desfăşoară, în secret, iubirea celor doi protagonişti, care se luptă să rămână fideli iubirii lor, cât şi obligaţiilor faţă de lumea în care trăiesc. Deşi iubirea îi ajută pe cei doi să depăşească obstacole de natură socială(eroul se va afla în situaţia extremă de a-şi ucide tatăl, pentru a împiedica distrugerea regatului Paro) şi greutăţi insurmontabile, precum înfruntarea unor creaturi înfricoşătoare, contextul lumii materiale va împiedica realizarea acesteia. Singura cale de a evada dintr-o lume dominată de conflict, este văzută de creator ca fiind trecerea în nefiinţă a celor doi protagonişti, regăsind în context tema ***eros şi tanatos***, prezentă şi în opera eminesciană. În acelaşi anime, urmează tema ***trupului ca o închisoare a sufletului***, şi tema ***reîncarnării***, cei doi îndrăgostiţi, aflaţi în nefiinţă, aşteptând să se reîncarneze într-o lume materială a binelui. Într-un context mai optimist, tema iubirii neîmplinite, alături de ***tema întâlnirii dintre lumea supranaturalului şi cea reală***, apare în serialul anime de succes mondial, „*Inuyasha*”. Protagonistul, pe jumătate demon, intră în lumea reală pentru a fura un giuvaer sacru, ce avea puterea de a-i completa latura demonică. Pentru realizarea acestui scop, Inuyasha o va seduce pe preoteasa Kagome, paznicul acestui obiect. Descoperind adevăratele intenţii ale lui Inuyasha, ea încearcă să-l oprească şi este rănită mortal de către acesta. Înainte de a muri, Kagome îl străpunge pe Inuyasha cu o săgeată fermecată, aruncându-l într-un somn de sute de ani. Soldaţii templului recuperează giuvaerul, care va rămâne sub paza familiei preotesei, timp de generaţii. Spiritul lui Kagome se reîncarnează după sute de ani, în persoana unei fete de liceu, descendentă a preotesei, care-l va trezi pe Inuyasha, astfel că iubirea lor capătă o a doua şansă, exprimând ***tema iubirii care transcende timpul***.

În opera eminesciană regăsim tema iubirii neîmplinite, în poezii, cum ar fii: „*Lacul*”, „*Floare albastră*”, „*Dorinţă*”, „*Adio*” şi „*Sara pe deal*”. În opera eminesciană, este un ideal oniric neîmplinit. La fel ca în anime-urile menţionate, povestea de iubire are loc, adesea, într-un spaţiu magic şi plin de mister, reprezentat de codru. Arborele este sacru şi îi îmbracă pe tineri cu veşmântul nevinovăţiei, asemenea copacului lumii din „*Windaria*”. De asemenea, prezente sunt, atât în opera eminesciană, cât şi în anime-uri: lacul, luna şi mulţimea de flori, ce constituie elemente ale spaţiului etern, atemporal, în care se consumă iubirea.
Iubirea pământeană rămâne mereu neîmplinită în opera eminesciană:

„Dar nu vine…singuratic
În zadar suspin şi sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr”.(„*Lacul*”)

BDD-A25669 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:22 UTC)

Tristeţea protagonistului din poezia eminesciană este asemănătoare cu tristeţea eroului din „*Windaria*", care-şi aşteaptă iubita moartă să revină din nefiinţă, să se reîncarneze.

Dacă visul de iubire se destramă, în poezie, iubita se va pierde, treptat, în mit:

„*Căci astăzi, dacă mai ascult*
Nimicurile –aceste,
Îmi pare-o veche, de demult
Poveste." ("*Adio*")

Exact ca în poezia eminesciană, iubita se pierde în mit, şi devine, în anime, contextul în care eroul începe refacerea propriei lumi, sfărâmate de război.

În opera eminesciană apare şi ***mitul zburătorului***. Acest mit stă la baza poemelor „*Luceafărul*" şi „*Călin(file de poveste)*". Ele au ca subiect dragostea dintre o muritoare şi o fiinţă nemuritoare, aparţinând altei lumi. Numai în „*Călin(file de poveste)*", iubirea are un final fericit. În anime-ul „*Inuyasha*", asistăm la dragostea dintre o muritoare şi o fiinţă nemuritoare dintr-o altă lume, cărora, deşi destinul le împiedică consumarea acesteia, forţa iubirii lor reuneşte spiritul lui Kagome, reîncarnată după sute de ani, cu iubitul ei, Inuyasha. Călătoria către el se face într-o lume de vis, asemenea celei din „*Alice în ţara minunilor*", eroina cade într-o fântână, ea ajungând într-un spaţiu oniric, care o reîntoarce la timpul primordial, unde cele două suflete îndrăgostite se regăsesc.

Un alt motiv romantic din opera eminesciană este ***imaginea bătrânului dascăl***, care reprezintă geniul. În acest motiv se află, în antiteză, elementele înfăţişării umile şi al interiorului de savant. În anime, găsim un motiv similar şi recurent, cel al ***bătrânului mentor sau maestru al artelor marţiale***, care duce o existenţă ascetică şi, sub înfăţişarea umilă a unui bătrân sau a unui vagabond, ascunde puteri miraculoase, uneori chiar de semizeu, putând să distrugă chiar corpurile cereşti, aşa cum a demonstrat maestrul Muten din anime-ul „*Dragon Ball*".

Astfel, atunci când protagonistul anime-ului menţionat, se transformă, sub influenţa lunii, în *Oozaru*-creatură fantastică, reprezentând alterego-ul său demonic, maestrul Muten distruge luna pentru a-l readuce la condiţia umană.

Tema ***naşterii şi stingerii Universului***, prezentă în poemul „*Scrisoarea I*", împreună cu tema ***naşterii şi surpării marilor civilizaţii***, din „*Memento mori!"* şi „*Împărat şi proletar*", şi de asemenea, ***întoarcerea la timpul mitic***, considerată ca o salvare de la prăbuşirea civilizaţiei, despre care vorbea tribunul-proletar, „*vremile aurite/ Ce mitele albastre ni le şoptesc adesea*", se găsesc sub forma unui *coctail science fiction*, livrat spectatorului în anime-ul „*Pheonix Firebird*". Ca şi în opera eminesciană, singura cale de scăpare a personajelor în faţa sfârşitului iminent al civilizaţiilor şi al Universului cunoscut, este reîntoarcerea la timpul mitic, în care, cu ajutorul lor, omenirea are parte de o a doua şansă.

O altă temă care apare recurent în anime este ***tema generală a basmului***, şi anume: ***lupta dintre bine şi rău***, alături de teme ca: dreptatea şi eroismul. De asemenea, multe motive din basme sunt prezente şi în anime-uri, ca de exemplu: eliberarea ostaticilor, lupta împotriva duşmanului cu chip de om sau de monstru; anularea unor vrăji,etc

Motivul ***însemnarea eroului*** este prezent în serialul de animaţie „*Runonni Kenshin*", aflat în strânsă legătură cu identitatea eroului şi cu destinul său.

Motivul ***înarmarea eroului cu o armă năzdrăvană sau magică*** care-l va ajuta să depăşească obstacolele este recurent, de asemenea, în multe anime-uri şi poate oferi şi unor persoane slabe fizic puterea de a depăşi obstacole inimaginabile, cum este cazul protagonistei din „*Sailor Moon*".

Fantasticul, element comun şi recurent în anime-uri, apare şi în proza românească, ca de exemplu, în opera lui Mircea Eliade.

BDD-A25669 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:22 UTC)

Concluzie

La întâlnirea dintre cultura anime şi cultura românilor a existat o conjunctură favorabilă, datorată unor repere culturale existente în literatura română. Asemenea publicului american, publicul român a găsit în anime o latură cunoscută, familiară, şi o latură nouă, exotică, împreună fiindu-i prezentate într-un limbaj artistic nou şi inedit. Este de înţeles de ce cultura anime s-a integrat în comunitatea culturală română. Acest proces complex continuă să se desfăşoare şi în prezent.

BIBLIOGRAPHY

1. DENISON, R.: "Transcultural creativity in anime: Hybrid identities in the production, distribution, texts and fandom of Japanese anime", Creative Industries Journal, 3, 3, Ed. Intellect Ltd Major Papers, University of East, Anglia, 2010
2. GHEORGHE, F. *Mihai Eminescu –Analize şi sinteze*, Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti, 1977
3. HARRIS, W., A.: Animation, Globalization, and Cultural Identity With Special Reference to American and Japanese Media Culture, GA, Savannah, 2013
4. ITO, M.(coord.): Fandom unbound : otaku culture in a connected world, Yale University Press, New Haven, 2012
5. NAPIER, J., S.: From Impressionism to Anime: Japan as Fantasy and Fan Culture in the Mind of the West, Palgrave Macmillan, New York, 2007
6. POPOVICI, D. *Poezia lui Mihai Eminescu*, Ed. Albatros, Cluj, 1972
7. http://myanimelist.net

BDD-A25669 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:13:22 UTC)